

Nr 621.

Av herr **Ryberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 259, med förslag till förordning angående viss utsträckning av Kungl. Maj:ts befogenhet att meddela förordnande jämlikt 1 § förordningen den 26 juni 1933 (nr 405) om accis å margarin, m. m.*

I proposition nr 259 till årets riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit förlängd giltighet av Kungl. Maj:ts befogenhet att meddela förordnande jämlikt 1933 års förordning om accis å margarin. Någon ändring av denna förordning har emellertid icke ifrågasatts, vadan författningen liksom förut skulle bemyndiga Kungl. Maj:t att bestämma accisbeloppet inom en ram, vars gränser äro 10 och 50 öre per kilogram.

Vi finna detta förslag i och för sig icke tillräckligt smidigt för vinande av det därmed närmast avsedda syftet — mjölkproduktionens stödjande — och vi hålla dessutom förre, att även andra åtgärder, som direkt eller indirekt höra samman med margarinproduktionens bedrivande, böra komma till genomförande.

Vad först beträffar accisens belopp anse vi oss böra föreslå en höjning såväl av den i författningen stadgade undre som framför allt av den övre gränsen. Erfarenheten av margarinkonsumtionens utveckling, sedan accisen på 20 öre per kilogram infördes, har visat, att förbrukningen nått i stort sett samma omfattning som förut och att sålunda accisen, även om den berett medel för smörprisets stabilisering, likväl icke bragt upp margarinpriset till sådan höjd, att konsumtionen minskats. Den nuvarande betydande skillnaden mellan priserna på smör och margarin torde i stället kunna föranleda en ytterligare uppåtgång i margarinkonsumtionen. För att dels förhindra en dylik för jordbruket olycklig utveckling och dels bereda möjlighet till ökade bidrag åt mjölkregleringen — såsom förutsatts bland annat enligt de i propositionen nr 257 gjorda uttalandena — synes den marginal, inom vilken margarinaccisen enligt förordningen skall fastställas, böra ej oväsentligt vidgas. Vi föreslå därför sådan ändring av den i 2 § förordningen den 26 juni 1933 (nr 405) innehållna bestämmelse, att accisens minimibelopp bestämmes till 20 öre och dess övre gräns till 1 krona per kilogram.

I fråga om de övriga åtgärder på här förevarande område, som synas oss erforderliga, så syfta vi därvid i främsta rummet på träffandet av sådana anordningar, att vissa av margarinindustriens råvaror i största möjliga utsträckning skola kunna tillverkas eller beredas inom landet.

Redan vid 1931 års riksdag fästes i av enskilda motionärer framställda förslag (I: 112 och II: 171) uppmärksamheten på nödvändigheten av att bereda tullskydd för den inhemska tillverkningen av matnyttiga oljor. Det

framhölls där, att denna svenska oljeindustri tillkommit under krigstiden för att fylla det egna folkhushållets behov av fettvaror av hithörande art. När efter kriget den i utlandet starkt tullskyddade oljeindustrien uppsökte den svenska marknaden, lämnades denna utan värn och följden blev, att den unga oljeindustrien prisgavs åt utlandets allt hårdare konkurrens. Följden hade blivit, att endast två fabriker (i Kalmar och Karlshamn) bestått i kampen, men numera stode inför ett nedläggande, såvida icke ett rimligt tullskydd bereddades. Motionärerna hemställde därför, att riksdagen ville besluta om en tull av 7 kronor per 100 kilogram för under rubrikerna 112/113 i tulltaxan (stat. nr 262—273) upptagna vegetabiliska oljor och fettämnen. Framställningen avslogs emellertid av riksdagen, sedan bevillningsutskottet i sitt yttrande avstyrkt bifall till motionerna under hänvisning till att ärendet vore föremål för utredning av 1928 års tullkommitté.

Frågan återkom vid riksdagen år 1932. Då väcktes motioner (I:165 och II:223) med hemställan, att dels de hittillsvarande fria vegetabiliska oljorna m. m. (stat. nr 263—273) måtte åsättas en tull av 7 kronor per 100 kilogram, sålunda samma belopp som föreslagits år 1931, och dels tullarna för vissa av dessa oljor beroende produkter — bland annat margarin — förhöjas i överensstämmelse därmed.

Motionärernas utgångspunkt för nämnda förslag var avsikten att bereda den svenska smörhanteringen stöd i de höjda pris på margarin, som förutsattes bli en följd av de nya tullarna. Det påvisades, att 1931 års riksdags avvisande hållning till förslaget om tull på vegetabiliska oljor föranlett, att den ena av de båda återstående oljefabrikerna i landet inställt sin drift, och vore ett vidtagande av motsvarande åtgärd vid den andra fabriken sannolikt förestående. Den utländska konkurrensen, stödd på en utbredd förtröstning inom de ledande företagen, hade ytterligare skärpts, och de utländska fabrikernas överskottsproduktion hade kastats ut på den oskyddade marknaden, vilken i norra Europa utgjordes endast av Sverige. Ett tullskydd, tillräckligt för att möjliggöra ett återupptagande av den inhemska tillverkningen, vore därför ett nationalekonomiskt intresse av första ordningen.

Under utskottsbehandlingen avgavs ett infordrat gemensamt yttrande i ämnet av kommerskollegium, generaltullstyrelsen och lantbruksstyrelsen. Däri framhölls, att vägande skäl kunde anföras för en sådan ändring av tullbeskattningen, att den svenska oljeindustrien lämnades behövtligt stöd mot den utländska konkurrensen. Motionärernas förslag tillstyrktes därför i huvudsak av ämbetsverken, dock med någon ändring rörande tullsatserna för vissa av oljor framställda färdigfabrikat. Bevillningsutskottets majoritet följde ämbetsverkens förslag, under det att en minoritet yrkade rent avslag. Riksdagens beslut utföll i enlighet med minoritetens mening, ehuru med svag röstövertikt i båda kamrarna (55 mot 51 i första och 94 mot 83 i andra kammaren).

I ämbetsverkens nyssnämnda utlåtande framhölls av generaltullstyrelsen, att, därest härdat vegetabiliskt fett i enlighet med det framlagda förslaget komme att tullbeläggas, det av tulltekniska skäl vore nödvändigt att bestämma samma tull för härdat animaliskt fett. En dylik tullbeläggning stode även i överensstämmelse med motionernas syfte, i det att den största artikeln bland de härdade animaliska fettämnen, den härdade valoljan, vore en viktig beståndsdel i vissa slag av margarin.

Denna fråga förtjänar särskilt beaktande, enär en tillverkning av härdat fett, framför allt av animaliskt ursprung, förut bedrivits i vårt land under en följd av år, men år 1928 måst nedläggas på grund av övermäktig utländsk konkurrens. Här föreligger sålunda ett fall fullt analogt med det öde, som drabbat den inhemska, på vegetabiliska råvaror byggda oljeindustrien. Ett tullskydd för animaliskt härdat fett är lika nödvändigt som för de vegetabiliska oljorna och skulle bereda folkhushållet motsvarande fördelar, vadan det måste genomföras som ett led i den av oss förordade tullbeskattningen. En konsekvens av införande av tullskydd för härdat animaliskt fett blir, att även vissa slag av talg, som nu äro tullfria och som användas såsom råvaror vid margarinproduktionen, måste åsättas tull.

Den tullbeskattning, som av oss ifrågasättes, bör sålunda avse alla de varor, som funnos upptagna i bevillningsutskottets förslag år 1932, och dessutom de angivna slagen av talg. En förteckning över de berörda varorna återgives här nedan med anlitande av tulltaxans nomenklatur:

Stat. nr

Talg (premier jus och presstalg härunder inbegripna):

248 premier jus

249 presstalg

250 annan

Animaliska oljor samt annat djurfett, även härdade, ej hänförliga till annat nummer:

255 härdat animaliskt fett

Vegetabiliska, feta oljor samt växtfett och andra vegetabiliska fettämnen, ej hänförliga till annat nummer:

andra slag, härunder inbegripna härdade vegetabiliska fettämnen, ej hänförliga till annat nummer:

262 på glas- eller lerkärl

263—273 på andra kärl

274 Smör, konstgjort (margarin)

275—276 Konstister

Tvål; ävensom tvålsurrogat:

597 andra slag

ur 598 Såpa

Rörande storleken av det tullskydd, som bör ifrågakomma, må erinras följande.

Såsom av det föregående framgår, hade de nya tullbeloppen för vegetabiliska oljor (nr 263—273) i motionerna såväl år 1931 som år 1932 föreslagits till 7 kronor per 100 kilogram, ett förslag, till vilket ämbetsverken och utskottet år 1932 anslöto sig, varvid samtidigt samma tull föreslogs för animaliska oljor (nr 255). Denna tullsats torde alltjämt vara lämpligt avvägd, i vad gäller de vegetabiliska oljorna (med undantag av härdat vegetabiliskt fett, varom närmare i det följande). Däremot är vid nuvarande produktions- och marknadsförhållanden för härdat animaliskt fett (och talg) en tullsats till nämnda belopp för låg. Till vårt förfogande har ställts en utförlig utredning rörande produktionskostnaden i Sverige för härdat och raffinerad valolja, uppgjord av ledningen för det företag, där denna tillverkning förut bedrivits i vårt land, men, såsom av det föregående framgår, måst nedläggas på grund av bristen på tullskydd. Av denna utredning framgår, att framställningskostnaderna för det härdade animaliska fettets av angivna slag icke kunna beräknas lägre än till 243 kronor per ton. Inköpspriset för råvaran (valolja nr 1 i tank) utgjorde i februari 1934 £ 11:10 — och marknadspriset för den färdiga produkten £ 16:15 — per ton, eller efter en kurs av 19 kronor 40 öre respektive 223 och 325 kronor. Lägges den ovannämnda tillverkningskostnaden i Sverige av 243 kronor per ton till råvarans inköpspris av 223 kronor, fås ett belopp av 466 kronor per ton, utvisande det pris, den svenske fabrikanten måste notera, för att undgå förlust. Marknadspriset är emellertid, såsom nyss angivits, endast 325 kronor per ton, d. v. s. 141 kronor lägre. Det för möjliggörande av inhemsk tillverkning nödvändiga tullskyddet måste sålunda täcka denna differens och torde därför icke böra bestämmas lägre än till 14 kronor per 100 kilogram.

En tullsats till samma belopp bör av skäl, som tidigare antytts, bestämmas jämväl för de olika slagen av talg (stat. nr 248—250). Då vidare härdat fett av vegetabiliskt ursprung erbjuder sig som ersättningsämne för det härdade animaliska fettets, torde tullskyddet även för denna vara (stat. nr 272) böra fastställas till 14 kronor per 100 kilogram.

En följd av de nu nämnda margarindråvarornas tullbeläggning blir slutligen även, att tullen på margarin (stat. nr 274) måste höjas med ett mot de nu angivna tullsatserna avvägt belopp av 6 kronor per 100 kilogram. Höjes margarinnaccisen, förutsätta vi, att tullen ökas med motsvarande belopp.

Ämbetsverken verkställde vid behandlingen av 1932 års motioner en ingående undersökning rörande behovet av en justering av tullskyddet för de industrier, som i sin produktion använda här ifrågavarande fettämnen som utgångsmaterial.

Härvid anfördes, att någon utjämning tullförhöjning ej erfordrades för stearin och ljus under förutsättning att genom en anmärkning till tulltaxenummer 113 (stat. nr 263—273) föreskrevs, att tull icke skulle utgå för sådana till rubriken hänförliga vegetabiliska fettämnen, som vore avsedda uteslutande för tillverkning av stearin. Vi ha med anledning härav i vårt förslag upptagit en dylik anmärkning såväl till nämnda tulltaxenummer som ock till stat. nr 255. En motsvarande anmärkning har till det förstnämnda tulltaxenumret införts jämväl rörande fettämnen, avsedda uteslutande för tillverkning av härdat vegetabiliskt fett.

För prisbildningen på såpa spelade enligt ämbetsverken oljepriset en övervägande roll, och det vore därför erforderligt att vid tullbeläggning av oljorna i motsvarande grad höja såptullen. Då den för såpfabrikation använda oljan — främst sojaolja — ingår med omkring 40 procent, bör en oljetull av 7 kronor medföra en höjning av tullsatsen för såpa med 3 kronor eller från 5 till 8 kronor per 100 kilogram.

Enär förhållandena i detta hänseende äro analoga inom tvåindustrien, bör tullen på »tvål, andra slag» (stat. nr 597) höjas med samma belopp som för såpa, d. v. s. med 3 kronor från 10 till 13 kronor per 100 kilogram.

Tullen för oljor, som införas på glas- eller lerkärl (stat. nr 262), vilken för närvarande utgår med 5 kronor per 100 kilogram, bör, till förekommande av missbruk, höjas till samma nivå som för oljor på andra kärl, d. v. s. till 7 kronor per 100 kilogram.

Den inhemska industri, som producerar oljor och fettämnen för margarindustriens behov, är, såsom av det föregående framgår, för närvarande reducerad till verksamhet vid en enda, i Karlshamn belägen fabrik. Denna har såsom enda avnämare en margarinfabrik, tillhörig samma ägare. De företag, som förut bedrivit motsvarande tillverkning, äro nedlagda — med undantag av en i obetydlig omfattning vid en fabrik bedriven oljeraffinering — men torde omedelbart kunna åter helt igångsättas, därest den av oss föreslagna tullbeskattningen genomföres. De båda fabriker, om vilka här är fråga, äro belägna i Kalmar och Stockholm och torde vid återupptagen full drift kunna sysselsätta åtskilliga hundratal arbetare. Till denna mycket avsevärda fördel, särskilt betydelsefull under nu på arbetsmarknaden rådande förhållanden, kommer, att de tre här berörda svenska fabrikernas kapacitet vid full drift torde kunna fylla en stor del av vårt lands behov av vegetabiliska och animaliska fettämnen och sålunda verksamt bidra till vår försörjning på detta viktiga område. I ämbetsverkens ofta åberopade utlåtande vid 1932 års riksdag uttalades med stöd av särskilda uppgifter den meningen, att de då för vegetabiliska oljor föreslagna tullarna skulle möjliggöra en inhemsk produktion, som täckte omkring tre fjärdedelar av behovet och representera en vinst i handelsbalansen av drygt 6 miljoner kronor. Vid denna beräkning hade hänsyn icke tagits till den produktion av ani-

maliskt fett, som enligt vårt förslag även skulle möjliggöras. Årsimporten av härdat animaliskt fett utgjorde

År	1,000 ton	1,000 kronor
1930	8,023	5,202
1931	6,994	3,668
1932	9,660	4,601
1933	11,200	

Den svenska fabriken kan helt fylla detta behov, och skulle sålunda vinsten i handelsbalansen genom de föreslagna åtgärderna på detta sätt ytterligare ökas.

Slutligen torde de nya tullarna komma att föranleda en motsvarande ökning i de färdiga produkternas pris, vilket i sin tur måste ha till följd en stegring av prisen på margarin. Härigenom skulle beredas möjlighet till en minskning av marginalen mellan smörets och margarinets försäljningspris, och sålunda dessa åtgärder icke blott bli till gagn för svensk industri och svenska arbetare utan ock framträda som ett ytterligare led i de strävanden till stöd för jordbruket, vari mjölk- och smörregleringen ingår såsom en betydelsefull faktor.

I anslutning till vad vi i det föregående anfört, hemställa vi,

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 259 måtte besluta, att 2 § i förordningen den 26 juni 1933 om accis å margarin må erhålla följande ändrade lydelse:

2 §. Accisen utgår för varje kilogram av varans nettovikt med det belopp, lägst 20 öre och högst 1 krona, som Kungl. Maj:t bestämmer:

att riksdagen ville besluta, att gällande tulltaxa fr. o. m. den dag, Kungl. Maj:t bestämmer, måtte i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

Statistiskt nr		Tull för 100 kg. kr.	Redovisningsgrund	Tulltaxe-nummer
	Talg (premier jus och presstalg härunder inbegripna):			
248	premier jus	14: —	kg. kr.	ur 108
249	presstalg	14: —	kg. kr.	ur 108
250	annan	14: —	kg. kr.	ur 108

Statistiskt nr		Tull för 100 kg. kr.	Redovisningsgrund	Tulltaxe-nummer
	Animaliska oljor samt annat djurfett, även härdade, ej hänförliga till annat nummer:			
255	härdat animaliskt fett N <i>Ann.</i> För härdat animaliskt fett, som är avsett uteslutande för tillverkning av stearin, skall tull icke utgå.	14: —	kg. kr.	ur 108
	Vegetabiliska, feta oljor samt växtfett och andra vegetabiliska fettämnen, ej hänförliga till annat nummer:			
	----- andra slag, härunder inbegripna härdade vegetabiliska fettämnen, ej hänförliga till annat nummer:			
262	på glas eller lerkärl E på andra kärl:	7: —	kg. kr.	112
263	oliv- eller bomolja samt sesamolja N	7: —	kg. kr.	113
264	jordnöt- eller arachidolja N	7: —	kg. kr.	113
265	bomullsfrö- eller cottonolja N	7: —	kg. kr.	113
266	majsolja N	7: —	kg. kr.	113
267	sojaolja N	7: —	kg. kr.	113
268	ricinolja samt andra flytande oljor, ej särskilt nämnda N	7: —	kg. kr.	113
269	palmolja N	7: —	kg. kr.	113
	kokosolja och palmkärnolja:			
270	renade (till födoämne) N	7: —	kg. kr.	113
271	andra N	7: —	kg. kr.	113
272	härdat vegetabiliskt fett N	14: —	kg. kr.	113
273	vegetabiliska fettämnen, ej hänförliga till annat nummer N <i>Ann.</i> För till nr 113 (stat. nr 263—273) hänförliga vegetabiliska fettämnen, som äro avsedda uteslutande för tillverkning av härdat vegetabiliskt fett eller stearin, skall tull icke utgå.	7: —	kg. kr.	113
274	Smör, konstgjort (margarin) T	41: —	kg. kr.	114: 1

Statistiskt nr		Tull för 100 kg. kr.	Redovisningsgrund	Tulltaxe-nummer
	Konstister:			
275	avsett uteslutande för tillverkning av margarin, margarinfett, konstgrädde eller konstmjölk	T		
		14: —	kg. kr.	114: 2
276	annat	T		
		15: —	kg. kr.	
	Tvål; ävensom tvålsurrogat:			

597	andra slag	T/E		
		13: —	kg. kr.	265
ur 598	Såpa	T		
		8: —	kg. kr.	ur 266

Stockholm den 5 april 1934.

K. A. Ryberg.

Gustav Johanson.

Albin Eriksson.

Aron Gustafsson,
Lekåsa.

Ivar Pettersson
i Rosta.

Ejnar Jonsson,
Mörbylånga.

Emil Bengtsson.